

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İran Şehinşahlık Hükümeti arasında kendi ülkeleri beyninde ve daha ötellerinde Ticari Hava Servisleri tesisi için Anlaşma ile ekinin onanması hakkında kanun tasarısı ve Dışişleri ve Ulaştırma komisyonları raporları (1/233)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71-2074, 6/2453

23 . VII . 1951

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İran Şehinşahlık Hükümeti arasında kendi ülkeleri beyninde ve daha ötellerinde ticari hava servisleri tesisi için anlaşmanın onanması hakkında Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 10 . VII . 1951 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısının gerekçe ve ilişkileriyle birlikte sunulmuş olduğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan
A. Menderes

GEREKÇE

Hükümetimizin de katılması ile Şikago'da 7 Aralık 1944 tarihinde imzalanan ve Büyük Millet Meclisi tarafından 4749 sayılı Kanunla 5 Haziran 1945 tarihinde onanan Milletlerarası Sivil Hava-cılık Sözleşmesi hükümleri dâhilinde Cumhuriyet Hükümeti 12 Şubat 1946 günü Büyük Britanya Kırallığı ve Amerika Birleşik Devletleri ile birer Hava Anlaşması yapmış ve bu anlaşmalar Büyük Millet Meclisince 13 Mayıs 1946 tarihinde onanmıştır. Keza Hükümetimizle İsveç Kırallığı Hükümeti arasında 26 Haziran 1946, Fransa Hükümetiyle 12 Ekim 1946, Çekoslovakya Hükümetiyle 5 Mart 1947, Holânda Hükümetiyle 19 Mart 1947, Danimarka Hükümetiyle 30 Haziran 1947, Irak Hükümetiyle 30 Haziran 1947, Yunanistan Hükümetiyle 22 Temmuz 1947, Lübnan Hükümetiyle 16 Eylül 1947, Hâşimî Ürdün Hükümetiyle 7 Mayıs 1948, Norveç Hükümetiyle 20 Mayıs 1948, İsveç Hükümetiyle 16 Şubat 1949, Suriye Hükümetiyle 6 Temmuz 1949, İtalya Hükümetiyle 25 Kasım 1949, Mısır Hükümetiyle 12 Nisan 1950, Brezilya Hükümetiyle 21 Eylül 1950 ve İsrail Hükümetiyle 5 Şubat 1951 de bu yolda birer Anlaşma akit ve imza edilmiştir.

Bu Anlaşmalar sırasıyla aşağıdaki tarihlerde Büyük Millet Meclisince onanmıştır.

(İsveç ile Anlaşma : 16 Eylül 1946, Kanun No. 4954), (Fransa ile Anlaşma : 21 Şubat 1947, Kanun No. 5028), (Holânda ile Anlaşma : 18 Haziran 1947, Kanun No. 5111), (Çekoslovakya ile Anlaşma : 18 Haziran 1947, Kanun No. 5110), (Danimarka ile Anlaşma : 9 Şubat 1948, Kanun No. 5172), (Irak ile Anlaşma : 9 Şubat 1948, Kanun No. 5173), (Yunanistan ile Anlaşma : 9 Şubat 1948, Kanun No. 5171), (Lübnan ile Anlaşma : 9 Şubat 1948, Kanun No. 5174), (Ürdün ile Anlaşma 10 Ocak 1949, Kanun No. 5303), (Norveç ile Anlaşma : 10 Ocak 1949, Kanun No. 5302), (İsviçre ile Anlaşma : 24 Mayıs 1949, Kanun No. 5395), (Suriye ile Anlaşma : 12 Aralık 1949, Kanun No. 5455), (İtalya ile Anlaşma : 6 Şubat 1950, Kanun No. 5525), (Mısır ile Anlaşma : 26 Mart 1951, Kanun No. 5756), (Brezilya ile Anlaşma : 28 Mayıs 1951, Kanun No. 5779).

Bu iki taraflı anlaşmaların Yüksek Meclise sunulmaları sırasında da arz olunduğu üzere Şikago'da kurulan sistemin memnuniyet verici bir şekilde işlemesi, hava yolundan birbirine bağlı üye devletler arasında yapılacak iki taraflı anlaşmalar akdine vabestedir. Cumhuriyet Hükümeti

bugüne kadar akdettiği anlaşmalardan başka diğer devletlerle de faydalı ve gerekli anlaşmalar yapılmasına çalışmaktadır. Bu arada İran Hükümetinin vâkı talebi üzerine İran Şehinşahlık Hükümeti ile 1948 yılında başhyan müzakereler bu kere sona ermiş ve her iki tarafın, üzerinde mutabık kaldıkları Anlaşma metni 20 Mart 1951 tarihinde Tahran'da imzalanmıştır.

Bu Anlaşma geniş ölçüde evvelki anlaşmalardan mülhem olup mütekabiliyet esasına istinat etmektedir. Şimdiki şartlar altında Doğu ve Batı memleketleriyle yurdumuz arasında gün geçtikçe adedleri çoğalan seferler muvasalanın sıklaşmasını ve suratlaşmasını temin etmek suretiyle, mezkûr memleketlerle Türkiye arasında ekonomik ve sosyal bağları kuvvetlendirmek ve geliştirmek gayesinin tahakkukuna yardım edecektir.

Bu kere onanmaya sunulan işbu Anlaşma ile Türk uçaklarının Türkiye'den İran'a ve daha ileri memleketlere gitmesi ve bu hat üzerinde milletlerarası yolcu, yük ve posta almak ve boşaltmak hakkını haiz olması sağlanmıştır. İran uçakları da aynı vehile İran'dan Ankara ve İstanbul'a ve daha ilerdeki memleketlere gidecekler ve aynı haklardan istifade edeceklerdir. Ancak her iki memleket uçaklarına diğer memleket ülkesi üzerindeki noktalar arasında kabotaj yapmak hakkı bittabi tanınmamaktadır.

Anlaşma ile ekinin yorumlanması veya uygulanması yolunda sözleşen Tarafların müzakere ile halledemeyecekleri hususlar iki Tarafın tâyin edeceği bir hakeme veya Milletlerarası Sivil Havacılık Teşkilâtı Konseyinin kararına havale olunacaktır.

Yukarda bahis mevzuu edilen Anlaşma ile ekinde mevcut esasların memleketimizin menfaatlerine uygun ve İran ile aramızdaki sivil havacılık münasebetlerini düzenleyecek mahiyette bulunduğu mütalâa edilmektedir.

Bu düşünce ile Anlaşma ve ekinin onanması için ilişik kanun tasarısı hazırlandı.

Dışişleri Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Dışişleri Komisyonu

Esas No. 1/233

Karar No. 43

30 . VII . 1951

Yüksek Başkanlığa

Türkiye Cumhuriyeti ile İran Şehinşahlık Hükümeti arasında kendi ülkeleri beyninde ve daha ötelerinde ticari hava servisleri tesisine dair olan Anlaşmanın onanması hakkında Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunun 10 . VII . 1951 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısıyla gerekçesi ve ilişkileri Yüksek Başkanlıklarından Dışişleri Komisyonuna havale buyurulmuş olmakla Komisyonumuzun 27.VII. 1951 tarihli toplantısında Dışişleri Bakanlığı temsilcisinin huzuriyle incelendi :

Yapılan görüşmeler sonunda kanun tasarısının Şikago'da 7 Aralık 1944 tarihinde imzalanan ve Büyük Millet Meclisi tarafından 4749 sayılı Kanunla 5 Haziran 1945 tarihinde onanan Milletlerarası Sivil Havacılık Sözleşmesi hükümleri dâhilinde akdedilen Anlaşmaların

19 ncusunu teşkil ettiği ve geniş ölçüde evvelki Anlaşmalardan mülhem olup mütekabiliyet esasına istinat eylediği anlaşılmış ve anlaşma ile ekinde mevcut esasların milli menfaatlerimize uygun olduğu neticesine varılarak tasarı ay-nen kabul edilmiştir.

Adı geçen tasarı ve ilişkileri havalesi gereğince Ulaştırma Komisyonuna tevdi buyurulmak üzere Yüksek Başkanlıklarına sunulur.

Dışişleri Komisyonu Başkanı

Bu Rapor Sözcüsü

İzmir

Vasfi Montes

Ankara	İzmir	İzmir
S. Maksudi Arsal	C. Baban	A. Başman
Kütahya	Seyhan	Trabzon
Asım Gündüz	R. Oğuz Ark	Hasan Saka

Ulaştırma Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Ulaştırma Komisyonu

Esas No. 1/233

Karar No. 25

7. VIII. 1951

Yüksek Başkanlığa

T. C. Hükümeti ile İran Şehinşahlık Hükümeti arasında kendi ülkeleri beyninde ve daha ötelerinde ticari hava servisleri tesisine dair olan anlaşmanın onanması hakkında Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunun 10. VII. 1951 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısı ile gerekçesi ve ilişkileri Yüksek Başkanlığa Komisyonumuza havale buyurulmuş ve Komisyonumuzun 3. VIII. 1951 tarihli toplantısında Dışişleri ve Ulaştırma bakanlıklarının salâhiyetli mümessilleri huzuriyle okunup incelenmiştir.

Neticede : Yapılan bu görüşmeler sonunda anlaşma ile ekinde, mevcut esasların millî menfaatlerimize uygun olduğu neticesine varılarak kanun tasarısı aynen ve oy birliğiyle kabul edilmiştir.

Yüksek Başkanlığa arz olunur.

Ulaştırma Komisyonu Başkanı Sözcü
Samsun Konya
N. Berkman H. Ölçmen

Kâtip
Amasya Bilecik
C. Topcu K. M. Kurkut

İmzada bulunamadı.

Çoruh Diyarbakır
Dr. M. Bumin K. Tayşi
İmzada bulunamadı.

Giresun Sivas
H. Bozbağ İ. Duygun
İstanbul Malatya
F. N. Çamlıbel L. Sayman

İmzada bulunamadı.

Tunceli
H. R. Kulu

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İran Şehinşahlık Hükümeti arasında kendi ülkeleri beyninde ve daha ötelerinde Ticari Hava Servisleri Tesisi için Anlaşmanın onanmasına dair Kanun tasarısı

MADDE 1. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İran Şehinşahlık Hükümeti arasında 20 Mart 1951 tarihinde akıt ve imza edilmiş olan «Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İran Şehinşahlık Hükümeti arasında kendi ülkeleri beyninde ve daha ötelerinde Ticari Hava Servisleri tesisi için Anlaşma ile eki» onanmıştır.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan
A. Menderes

Devlet Bakanı
Başbakan Yardımcısı
S. Ağaoğlu

Devlet Bakanı
F. L. Karaosmanoğlu
Adalet Bakanı
R. Nasuhioğlu
Millî Savunma Bakanı
H. Köymen
İçişleri Bakanı
H. Özyörük
Dışişleri Bakanı
F. Köprülü
Maliye Bakanı
H. Polatkan
Millî Eğitim Bakanı
T. İleri
Bayındırlık Bakanı
K. Zeytinoğlu
Eko. ve Ticaret Bakanı
Muhlis Ete
Sa. ve So. Y. Bakanı
Dr. E. H. Üstündağ
G. ve Tekel Bakanı
Rıfık S. Burçak
Tarım Bakanı
N. Ökmen
Ulaştırma Bakanı
S. Kurtbek
Çalışma Bakanı
N. Özsan
İşletmeler Bakanı
Hakkı Gedik

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE İRAN ŞEHİNŞAHLIK HÜKÜMETİ ARASIN- DA KENDİ ÜLKELERİ BEYNİNDE VE DAHA ÖTELERİNDE TİCARİ HAVA SERVİSLERİ TESBİTİ İÇİN ANLAŞMA

7 Aralık 1944 de Şikago'da imzaya açılan Milletlerarası Sivil Havacılık Sözleşmesine (ki bundan sonra «Sözleşme» diye anılacaktır) katılmış olan Ekselâns Türkiye Cumhuriyeti Reisi ile Majesté İran Şehinşahı (ki bundan sonra «Sözleşen Yüksek Taraflar» diye anılacaklardır):

Emniyetli ve intizamlı surette Milletlerarası Hava Servisleri teşkilini ve bu sahada Milletlerarası İş Birliğinin inkişafını mümkün olduğu kadar tesri etmeyi, aynı zamanda milletlerarasında dostane anlayış ve iyi niyeti teşhile vesile teşkil eden milletlerarası hava yolculuğunun salim ekonomik prensipler dairesinde mümkün olan en ucuz ücretlerle yapılmasının ve her iki memleketin müşterek hayrı için bu çeşit ulaştırmalarda bilvasıta menfaatler teminini ve memleketleri arasında ve daha ötelere ticari tarifeli hava servisleri tesisi maksadiyle bir anlaşma akdini arzu ettiklerinden, bu maksatla aşağıda isimleri yazılı murahhasları tâyin etmişlerdir :

Ekselâns Türkiye Cumhuriyeti Reisi :

Türkiye Tahran Büyükelçisi Ekselâns Yakup Kadri Karaosmanoğlu

Majeste İran Şehinşahı :

Başbakan ve Dışişleri Bakanı Ekselâns Hüseyin Âlâ.

Bunlar da teati olunan salâhiyetnamelerinin usulüne muvafık olarak tanzim edilmiş bulunduğunu görerek aşağıdaki anlaşmaya varmışlardır:

DİBACE

Bu Anlaşmaya inhisar etmek üzere:

a) «Havacılık makamları» tâbiri ile Türkiye için Ulaştırma Bakanlığı ve işbu Bakanlığın haiz olduğu salâhiyetleri kullanmaya mezu her hangi şahıs veya teşekkül kastedilecektir, ve İran için Sivil Havacılık Dairesi Başkanlığı ve işbu Başkanlığın haiz olduğu salâhiyetleri kullanmaya mezu her hangi şahıs veya teşekkül kastedilecektir.

b) «Sözleşme» tâbiri 7 Aralık 1944 te Şikago'da imzaya küşade kılınan Milletlerarası Sivil Havacılık Sözleşmesini ifade eder.

c) «Ülke», «Hava servisleri», «Milletlerarası Hava Servisi», «Hava işletmesi» ve «Trafikten gayri maksatlar için iniş» tâbirlerinin her biri Sözleşmenin 2 nci ve 96 nci maddelerinde kendilerine verilen mânaya gelecektir.

Madde — 1.

İşbu Anlaşma hükümlerine göre Sözleşen Yüksek Taraflardan her biri diğer Sözleşen Yüksek Tarafın tâyin edilmiş hava işletmesine veya işletmelerine, mutabık kalınan hava servislerinin işletilmesinde, uçaklarının kendi ülkesi üzerinden transit olarak uçmaları hakkını ve aynı zamanda ilişik listede tasrih edilen bahis mevzuu ülkedeki noktalara trafikten gayri maksatlar için iniş veya millederarası yoleu, yük ve posta yüklemek ve boşaltmak hakkını bahşeder.

Madde — 2.

a) Sözleşen Yüksek Taraflardan her biri listede tasrih edilen yollarda, işbu Anlaşma hükümleri dairesinde işletilmek üzere tâyin edeceği hava işletmelerinden bir veya birkaçını diğer Sözleşen Yüksek Tarafa yazı ile bildirecektir. Tâyin keyfiyetini tebelluğ eden öteki Sözleşen Yüksek Taraf, işbu Anlaşmanın üçüncü maddesi hükümlerine tevfiikan, tâyin edilmiş hava işletmesine veya hava işletmelerine, gecikmeksizin, gereken işletme müsaadesini verecektir; şu kadar ki talep vukuunda, ticari hava işletmeleri işletilirken tatbik edilen kanun ve nizamlardaki şartları ifaya

ehil oldukları hakkında müsaadeyi veren yetkili havacılık makamlarını tatmin etsinler. Bundan sonra, tâyin edilmiş ve müsaade verilmiş her hangi bir hava işletmesi, mutabık kalınan hava servislerini her zaman icraya başlayabilir.

b) Muhasemat bölgelerinde veya daimî veya muvakkat askerî işgal bölgelerinde veya muhasemat veya askerî işgalin müessir olduğu bölgelerde bu gibi işletmelerin işletilmesi yetkili askerî makamların muvafakatine bağlı olacaktır.

Madde — 3.

a) Sözleşen Yüksek Taraflardan biri bir hava işletmesinin veya işletmelerinin esas mülkiyetinin veya fiilî kontrolunun o hava işletmesini veya işletmelerini tâyin eden Sözleşen Yüksek Tarafın veya uyruklarının elinde bulunduğuna kanaat getirmedeği takdirde hava işletmesinin veya işletmelerinin tâyini reddetmek ve işbu Anlaşmanın 1 nci maddesinde hava işletmesine veya işletmelerine verileceği tasrih edilmiş bulunan hakları vermekten imtina etmek veya verilmiş olan hakları geri almak veya bu hakların kullanılması hususunda zaruri göreceği şartları kabul ettirmek hakkını haiz olacaktır.

b) Sözleşen Yüksek Taraflardan her biri diğer Sözleşen Yüksek Tarafı müsavere ettikten sonra işbu Anlaşmanın 1 nci maddesi hükmüne göre bir hava işletmesine veya işletmelerine bahsedilmiş olan işletme hakkını tadil etmek veya bu hava işletmesinin veya işletmelerinin sözleşmenin 11 nci ve 13 ncü maddelerindeki hükümleri yerine getirmedeği veya işbu Anlaşma hükümlerini tatbik etmediği hallerde bu hava işletmesine veya hava işletmelerine bu hakların kullanılması hususunda zaruri göreceği şartları kabul ettirmek hakkını haiz olacaktır.

Madde — 4.

İşbu Anlaşma hükümlerinden hiçbirisi diğer Sözleşen Yüksek Tarafa veya hava işletmelerine hasredilmiş ve hususi haklar tanır veya diğer memleketlerin hava işletmelerini bu haklardan mahrum veya farklı muameleye tâbi kılar mahiyette itibar ve tefsir olunmayacaktır.

Madde — 5.

İşbu Anlaşma hükümlerinden hiçbirisi Sözleşen Yüksek Taraflardan birisince tâyin edilmiş olan hava işletmesine diğer Yüksek Tarafın ülkesindeki bir noktadan diğer bir noktaya ücret veya ıvaz mukabilinde yolcu, yük veya posta almak ve taşımak hakkını tazammun eder mahiyette görülmeyecek ve böyle tefsir olunmayacaktır.

Madde — 6.

İki ülke arasında ve daha ötelelerinde tasrih edilmiş hava yollarında işlemek hususunda her iki Sözleşen Yüksek Tarafın hava işletmesi veya işletmeleri müsait ve müsavi imkânlara malik olacaktır. Kabul edilmiş hava servislerinin işletilmesinde her iki Sözleşen Yüksek Tarafça tâyin edilmiş bulunan hava işletmesi veya işletmeleri öteki Sözleşen Yüksek Tarafın menfaatlerini göz önünde tutarak aynı yolun tamamında veya bir kısmında işliyen bir işletmeyi haksız surette mutazarrın etmeyecektir.

Madde — 7.

Her iki Sözleşen Yüksek Tarafın muayyen hava işletmelerinde işliyecek hava servisleri tasrih edilmiş olan hava yollarındaki halkın hava ulaştırma ihtiyaçlarına uygun bir manzara arzedecek ve mâkul yük haddine o hattı tâyin eden ülke ile yolcu, yük ve postanın nihai hedefi olan memleketler arasında istiaab hacmini günlük ve mâkul şekilde tahmin edilmiş nakil ihtiyaçlarına uygun olarak ayarlamayı başlıca hedef ittihaz eyliyeceklerdir. Bir hava işletmesini veya

hava işletmelerini tâyin eden memleketlerin ülkelerinden gayrı bir ülkede olup tasrih edilen yolların bâzı noktaları arasında taşınacak olan yolcu, yük ve postanın yüklenip boşaltılması aşağıdaki istiaab hacmı umumi prensipleri dairesinde yapılacaktır :

- a) Menşee memleket ile mahreç arasındaki ulaştırma ihtiyaçları,
- b) Transit hava işletmesi işletme ihtiyaçları ve
- c) Bölgeleri içine alan memleketlerin hava işletmeleri tarafından tesis edilen diğer hava nakliyat servislerinin menfaatleri de göz önünde tutulmak suretiyle hava işletmesi veya işletmelerinin içinden geçtiği havalinin ulaştırma ihtiyaçları.

Madde — 8.

1. Ücretler, ekonomik işletme, mâkul kazanç, servisin karakteristik farkları (sürat standartları ve rahatlık da dâhil olduğu halde) ve malûm yol veya yolun bir kısmında işliyen diğer programlı hava servislerinin tesbit ettikleri ücretler gibi bilûmum ilgili âmiller göz önünde tutulmak suretiyle mâkul bir hadde tesbit edilecektir.

2. İki Sözleşen Yüksek Tarafın ülkeleri ile veya üçüncü bir memleketin ülkesi ile Sözleşen Yüksek Taraflardan birinin ülkesi arasında tasrih edilmiş hava yollarının her hangi birinde yolcu, yük ve posta nakliyatında işbu anlaşmaya tevfiikan tâyin olunan hava işletmelerinin her hangi biri tarafından alınacak ücretler aşağıdaki fıkralardan birine göre tesbit edilecektir :

a) İşbu Anlaşma gereğince tâyin edilmiş olan hava işletmelerinin üyesi buldukları bir hava işletmesi teşkilâtı tarafından kabul edilen ücret kararlarına göre, veya

b) Bu hava işletmeleri aynı havacılık teşkilâtına üye bulunmuyorlarsa veya yukarıdaki 2. nci fıkranın (a) bendinde zikredilen karar alınmış değilse her iki Yüksek Tarafca mezun kılınmış olan hava işletmeleri tarafından kararlaştırılır. Şayet Sözleşen Yüksek Taraflardan biri tasrih edilmiş yollardan her hangi biri için bir hava işletmesi tâyin etmemiş ve o yol için ücretler, yukarıdaki 2 (a) fıkrasına tevfiikan tesbit olunmamış ise, diğer Sözleşen Yüksek Tarafca o yol üzerinde işlemek üzere tâyin edilmiş olan hava işletmeleri tarafından tesbit olunur.

3. Bu suretle tesbit edilen ücretler iki Sözleşen Yüksek Tarafın havacılık makamlarının tasvibine sunulur ve adı geçen havacılık makamlarına vusulünden itibaren, iki Taraftan birinin havacılık makamınca bunun kabule şayan olmadığı hakkında bir ihtarda bulunulmadığı takdirde otuz gün sonra muteber olur.

4. Ücretler, yukarıdaki 2. nci fıkraya göre tesbit edilmediği veya tesbit edilen ücretler Sözleşen Yüksek Taraflardan herhangi birinin havacılık makamınca kabul olunmadığı hallerde bizzat Sözleşen Yüksek Taraflar bir anlaşmaya varmaya çalışacaklar ve böyle bir Anlaşmayı müessir kılmak için gereken bütün tedbirlere baş vuracaklardır. Sözleşen Yüksek Taraflar şayet bir Anlaşmaya varamazlarsa anlaşmazlık hakkında (12) nci madde hükümlerine göre hareket olunacaktır. Anlaşmazlığın Anlaşma yolu ile veya (12) nci madde hükümlerine göre halline değin evvelece takarrür etmiş ücretler veya şayet böyle bir ücret takarrür etmemiş ise, ilgili hava işletmeleri tarafından mâkul ücretler alınacaktır.

Madde — 9.

Sözleşmenin 15, 24, 31, 32, 33 ve 35 nci maddeleri, şimdiki şekilleriyle, işbu Sözleşmenin devamı müddetince, anlaşmanın ayrılmaz bir parçası imiş gibi, her iki Sözleşen Yüksek Tarafı yekdiğerine karşı taahhüt altında bulunduracaktır. Meğer ki. Sözleşmeye taraf bulunmakla, her iki Sözleşen Yüksek Tarafın işbu maddelerde yapılacak her hangi tâdilâtı - ki bu tâdilât Sözleşmenin 94 nci maddesine tevfiikan yürürlüğe girecektir - tasdiketsin. Bu takdirde bu suretle tâdil edilen maddeler de aynı şekilde işbu anlaşmayı kabul eden Sözleşen Yüksek Taraflar arasında taahhüdü tazammun eyliyecektir.

Madde — 10.

Sözleşen Yüksek Taraflardan herbiri diğer Sözleşen Yüksek Tarafça tasrih edilmiş hava servislerinin kendi ülkesine giriş ve ülkesinden çıkış noktaları ile bu ülkede takip edeceği yolları tâyin edecektir.

Madde — 11.

a) Sözleşen Yüksek Taraflardan biri işbu Anlaşma hükümlerinin tadilini arzu ettiği takdirde iki Sözleşen Yüksek Tarafın havacılık makamları arasında danışma yapılmasını isteyebilir Bu takdirde işbu danışmalar, talep tarihinden itibaren on altı (16) günlük bir süre içinde yapılacaktır. Yukarıda anılan makamlar arasında işbu Anlaşmada yapılacak tadiller hakkında bir Anlaşmaya varıldığı takdirde, anılan tadilat, diplomatik nota teatisinden sonra yürürlüğe girecek ve hemen Milletlerarası Sivil Havacılık Teşkilâtı Konseyine de bildirilecektir.

b) Sözleşen Yüksek Taraflarca tasrih edilen hava yollarında yapılacak değişiklikler, veya yapılacak uçuşların her hangi birinde veya cümlesinde tasrih edilen yolların her hangi bir noktasının kaldırılması, tâyin edilmiş hava işletmesi veya işletmelerince diğer Sözleşen Yüksek Tarafın ülkesinde kullanılan iniş ve kalkış noktaları müstesna, işbu Anlaşmanın tadili mânasına gelmeyecektir. Binaenaleyh Sözleşen Yüksek Taraflardan her birinin havacılık makamları bir taraflı olarak böyle değişiklikler veya kaldırmalar yapmaya teşebbüs edebilirler; ancak bu takdirde diğer Sözleşen Yüksek Tarafın havacılık makamlarına, yapılan değişikliklerin ve kaldırmaların gecikmeksizin bildirilmesi gerektir.

Madde — 12.

İşbu Anlaşmanın XIV nci maddesine hâlel gelmemek üzere :

1. Sözleşen Yüksek Taraflar arasında işbu Anlaşmanın yorumlanmasına veya uygulanmasına mütedair her hangi bir anlaşmazlık çıkarsa Sözleşen Yüksek Taraflar, ilk tedbir olarak, anlaşmazlığı müzakere ile aralarında halle çalışacaklardır.

2. Şayet Sözleşen Yüksek Taraflar ihtilâfın başladığı tarihten itibaren (90) gün zarfında anlaşmazlığı müzakere ile halledemezlerse :

a) Anlaşmazlığı, aralarında tâyin edecekleri bir hakem mahkemesine veya diğer bir şahsın veya teşekkülün kararına sunma hususunda anlaşabilirler veya

b) Şayet anlaşamazlarsa, veya şayet anlaşmazlığın halli için bir hakem mahkemesine müracaatı kararlaştırmış iken bunun teşekkül tarzı hakkında anlaşmazlığın hakem mahkemesine tevdiinden itibaren (30) gün içinde anlaşmaya varamazlarsa Sözleşen Yüksek Taraflardan her biri anlaşmazlığı Milletlerarası Sivil Havacılık Teşkilâtı Konseyinin kararına sunabilecektir.

3. Sözleşen Yüksek Taraflar, işbu maddenin (2) nci fıkrasına tevfikân verilecek her hangi bir kararı kabul etmeyi deruhde ederler.

4. Eğer Sözleşen Yüksek Taraflardan biri veya her iki Sözleşen Yüksek Tarafın tâyin edilmiş bir hava işletmesi işbu maddenin (2) nci fıkrasına tevfikân verilmiş bir kararı icrada kusur edecek olursa öteki Sözleşen Yüksek Taraf kusur eden Yüksek Tarafa veya o Sözleşen Yüksek Tarafın tâyin edilmiş hava işletmesine, işbu Anlaşmaya istinaden verilmiş olan her hangi bir hakkı tahdide, vermemeye veya geri almaya hak kazanır.

Madde — 13.

Şayet milletlerarası programlı hava işletmelerinin ulaştırma haklarına dair her iki Sözleşen Yüksek Tarafa şâmil umumi mahiyette çok taraflı bir sözleşme veya anlaşma tatbik mevkiine girecek olursa işbu Anlaşma, böyle bir sözleşmenin veya anlaşmanın hükümlerine uygun olarak tadil edilecektir.

Madde — 14.

İşbu Anlaşma, Sözleşen Yüksek Taraflardan birisince diğer Sözleşen Yüksek Tarafıtan son verme ihbarnamesi alındıktan bir sene sonra, bu ihbar, mütakabil anlaşma ile bu müddetin inkızasından evvel geri alınmadığı takdirde sona erecektir. Bu ihbar aynı zamanda Milletlerarası Sivil Havacılık Teşkilâtına da tebliğ edilecektir. Son verme ihbarnamesini alan Sözleşen Yüksek Taraf bu ihbarı aldığı resmen bildirecektir. Alınmadığı bildirilmediği ahvalde işbu ihbarın Milletlerarası Sivil Havacılık Teşkilâtı Konseyince alınmasından (14) gün sonra, ihbar alınmış addolunacaktır.

Madde — 15.

a) Sözleşen Yüksek Taraflardan birine ait olup milletlerarası hava seyrüseferinde işliyen uçakların bilhassa kendi ülkesine giriş ve çıkışı ile veya bu uçakların kendi ülkesinde iken işletilmesi ve seyrüseferi ile ilgili kanunlar, nizamlar ve talimatlar diğer Sözleşen Yüksek Tarafın tâyin edilmiş hava işletmesi veya işletmeleri uçaklarına da tatbik edilecektir.

b) Sözleşen Yüksek Taraflardan birinin ülkesinde bilhassa uçak yolcusu, mürettebatı veya hamulesinin girişi ve çıkışı ile ilgili giriş müsaadesi, çıkış müsaadesi, göç, pasaport, gümrük, karantina ve döviz talimatnamesi gibi hususata mütaallik kanunlar, nizamnameler ve talimatnameler diğer Sözleşen Yüksek Tarafın tâyin edilmiş hava işletmelerine ait uçakların yolcularına, mürettebatına veya hamulesine de tatbik edilecektir.

Madde — 16.

Öteki Yüksek Tarafın tâyin edilmiş hava işletmeleri tarafından Sözleşen Yüksek Taraflardan birinin ülkesinde uçağa yükletilen akaryakıt ve makine yağları, diğer hususatta biri Sözleşen Yüksek Tarafın gümrük nizamlarına uymak şartıyla, birinci Sözleşen Yüksek Tarafın ülkesinde gümrük resimlerinden, muayene ücretlerinden ve benzer harçlardan muaf olacaktır.

Bu muamele, Sözleşmenin 24. ncü maddesiyle bahsedilen haklara bir ilâve teşkil edecektir.

Madde — 17.

Her Sözleşen Yüksek Taraf, tâyin ettiği hava işletmelerini öteki Sözleşen Yüksek Tarafın havacılık makamlarına, mümkün olduğu kadar evvelden, tasrih edilmiş hava servislerinin işletilmesi hususunda vakti hareket cetvellerinin, ücret tarifelerinin ve bunlara mütaallik benzer malûmatın ve bu gibi vakti hareket cetvellerinin, ücret tarifelerinde ve malûmatta yapılacak tadilatın birer örneğini vermeye mükellef tutacaktır.

Madde — 18.

İşbu Anlaşma ve bununla ilgili bütün belgeler Milletlerarası Sivil Havacılık Teşkilâtına tescil ettirilecektir.

Madde — 19.

Sözleşen Yüksek Taraflar, işbu Anlaşmanın, her iki Hükümet temsilcileri tarafından 20 Nisan 1937 tarihinde Tahran'da imzalanmış olan Havacılık Sözleşmesinin yerini tutacağını ve işbu Anlaşma yürürlüğe girer girmez adı geçen Sözleşme hükümlerinin hükümden sâkit olacağını kabul ederler.

Madde — 20.

İşbu Anlaşma her iki Sözleşen Yüksek Tarafın Millî Tegrîi Meclislerince tasdik edilecek ve tasdiknamelerin teatisi tarihinden sonra yürürlüğe girecektir.

Yukardakileri tasdikan, aşağıda imzaları bulunan ve bu hususta usulü dairesinde yetkilendirilmiş

olan murahhaslar, işbu Anlaşmayı imza ederek mühürlemişlerdir.

Tahran'da Salı günü, 20 Mart 1951 tarihinde Türkçe ve Farsça olarak ve her iki metin aynı derecede muteber olmak üzere tanzim edilmiştir.

Ekselâns Türkiye Cumhu- Majeste İran Şehinşahi
riyeti adına adına
Y. K. Karaosmanoğlu Hüseyin Âlâ

Liste

A

1. Türkiye Hükümetince tâyin olunan hava işletmesi veya işletmeleri tasrih edilen yolların her biri üzerinde her iki istikamette hava servisleri işletmek ve İran'da aşağıdaki fıkrada tasrih edilen noktalarda, yolcu, yük ve posta için yere inmek hakkını haiz olacaktır.

- 1) Türkiye'de noktalar, Halep, Şam, Bağdat, Tahran
- 2) Türkiye'de noktalar, Tebriz, Tahran.

2. İran Hükümetince tâyin olunan hava işletmesi veya işletmeleri tasrih edilen yolların her biri üzerinde her iki istikamette hava servisleri işletmek ve Türkiye'de aşağıdaki fıkrada tasrih edilen noktalarda yolcu, yük ve posta için yere inmek hakkını haiz olacaktır.

- 1) İran'da noktalar, Bağdat, Halep veya Şam, Ankara, İstanbul,
- 2) İran'da noktalar, Ankara, İstanbul.

B

Sözleşen Yüksek Taraflardan birinin tâyin edilmiş hava işletmesi veya işletmeleri diğer Sözleşen Yüksek Taraf Ülkesindeki kendi bürolarında kendi memurları tarafından kendi nakliyat işlerini bizzat yapmayacak olursa; bu sonuncu taraf, onlardan bu işlerin gördürülmesini onların havacılık makamları tarafından tasvip edilmiş ve onların tâbiyetini haiz bir teşekküle havalesini isteyebilir.